

TRYGGARE FÖR GÅENDE

Med utgångspunkt i typexempel på vanliga stadsmiljöer har vi på WSP tagit fram en idéskrift om trygghet med förslag till fysiska åtgärder för att göra miljöerna mer trygga. Skriften hanterar trygghetsarbete, riskperception och litteraturtips, och kommer att vara färdig under 2009. Arbetet har finansierats av Vägverket och Arkus.

En idéskrift

Fokus i skriften är ett antal typexempel på miljöer där trygghetsproblem är vanligt förekommande. Miljöerna är framförallt belägna i urbana områden, där modern trafikseparerad planering har lett till uppkomsten av platserna och stråken. För att förbättra förutsättningarna för upplevd trygghet och säkerhet beskrivs och illustreras principiella resonemang kring trygghet och säkerhet, problemidentifiering, trafiksäkerhet och risk och förbättringsåtgärder.

I idéskriften diskuteras hur man inom den fysiska planeringen kan skapa förutsättningar för att öka den upplevda tryggheten, samt hur platser som kan upplevas som otrygga kan identifieras och åtgärdas i med utgångspunkt i ett antal typexempel. Utgångspunkten har varit en problembaserad ansats med bland annat workshops med relevanta aktörer för att utveckla frågeställningarna, analys och bearbetning i en tvärvetenskaplig grupp bestående av trafikplanerare, trafiksäkerhetsexperter, beteendevetare, samhällsplanerare och arkitekter för att ta fram typexempel.

Trygghet, risk och trafiksäkerhet

Att människor känner sig trygga är en viktig samhällsfråga som allt oftare även lyfts i olika planeringssammanhang. Områden har inte avsiktligt planerats att upplevas otrygga. Sociala faktorer kan skapa en känsla av otrygghet vilken kan förstärkas av den fysiska miljöns utformning. Detta gäller inte minst i storskaliga miljöer. Tryggheten har stor betydelse för hur och av vem de offentliga platserna i våra städer används. Viktiga utgångspunkter för arbetet har varit demokratiaspekter, framförallt möjligheten till användandet av det offentliga rummet då alla grupper ska kunna känna sig välkomna i den fysiska miljön.

Trafikmiljöer är en del av ett större sammanhang. Trygghet i trafikmiljöer handlar således om mer än otrygghet som trafikant för andras trafikanters agerande. Genom att välja en annan väg eller helt välja bort vissa platser undviks det som upplevs som obehagligt, även om den reella risken att utsättas för till exempel ett överfall är betydligt mindre än den upplevda risken. Undvikande strategier som många människor tillämpar för att undvika vissa platser och stråk under kvällar och nätter kan leda till ett ökat risktagande i trafiken. De alternativa vägar som finns, eller som uppfattas som trygga alternativ under kvällar och nätter är ofta både längre och mer trafikerade. Trygghetsproblem i trafikseparerade miljöer kan alltså leda till att gående beger sig ut i i trafikmiljöer som inte är anpassade för oskyddade trafikanter.

Otrygghet uppstår när en människa uppfattar att det finns risk för en fara. Detta kan uppstå även i en förhållandevis säker miljö (t.ex. en gångbana). Att planera för trygghet innebär då inte att göra gångbanan säkrare, utan att göra den möjlig att uppfatta som så säker som den är. Att skapa en miljö som signalerar trygghet alternativt att skapa möjligheter att "läsa in rummet" och på så vis skaffa sig kontroll över en eventuell hotfull situation.

Planera för ökad trygghet

En lyckad trafikplanering gör gående måste garantera fotgängarna gena vägval och tydliga visuella orienteringspunkter. Det kan vara att synliggöra särskilda byggnader och andra landmärken eller att skylta på ett tydligt sätt. När det gäller trygghetsaspekten handlar det om att tänka på de gående ska ha tydliga siktlinjer för att kunna uppfatta en eventuell fara, att inte själv vara upplyst av gatubelysningen, utan att omgivningen är synlig och därmed synligt ofarlig. Det handlar även om att skapa många alternativa vägval, både för att göra stråken attraktiva för många och för att ha "flyktvägar" om man uppfattar situationen som hotfull.

Arbetet har utförts av Nina Waara, Johanna Skur och Lisa Johnsson från WSP Analys & Strategi i samarbete med Bo Grönlund från arkitekt högskolan i Köpenhamn.